

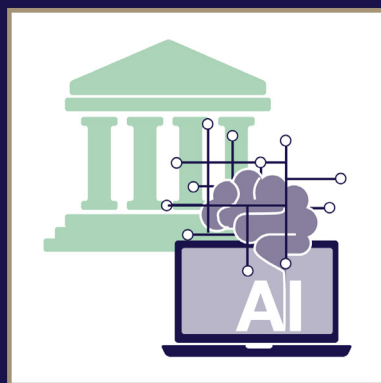

Het bestuursrechtelijke jaar

2025

In blogs en podcasts

Stibbe

Trends en ontwikkelingen

Ook dit jaar hebben wij voor u een Stibbe e-book samengesteld. Het bevat een selectie van de Stibbe podcasts en Stibbeblogs uit 2025 over actuele bestuursrechtelijke onderwerpen. In 2026 zullen de bestuursrechtadvocaten van Stibbe Amsterdam opnieuw regelmatig via podcasts en Stibbeblogs belangwekkende ontwikkelingen binnen ons vakgebied voor u signaleren en duiden.

Onderwerpen waarover we in 2026 ongetwijfeld meer gaan horen zijn de volgende.

1. Verder bouwen aan een burgersvriendelijker bestuursrecht

Het streven naar een meer responsief en dienstbaar overheidsoptreden, de breed gedeelde behoefte om waar mogelijk maatwerk te bieden en het meer centraal stellen van het burgerperspectief zullen naar verwachting ook in 2026 hoog op de politieke, bestuurlijke en rechterlijke agenda staan. Wij zijn benieuwd naar de concrete voornemens van het nieuw te vormen kabinet ten aanzien van dit thema, naar de inhoud van het aangekondigde wetsvoorstel ter versterking van de waarborgfunctie van de Awb en naar de manier waarop dit thema doorwerkt in zowel het handelen van bestuursorganen zelf als in de rechtspraak van de (hoogste) bestuursrechters. Ook kijken wij met belangstelling uit naar de keuzes van het nieuwe kabinet om constitutionele toetsing mogelijk te maken en de stappen die daarvoor in 2026 moeten worden gezet. De bedoeling is dat ook het gedeeltelijk opheffen van het toetsingsverbod van artikel 120 Grondwet bijdraagt aan de gewenste versterking van de rechtsbescherming van burgers. Voordat het zover is, zullen echter nog diverse lastige (juridische) knopen moeten worden doorgehakt, onder meer ten aanzien van de aard en omvang van de te verruimen toetsingsmogelijkheden van de rechter, de manier waarop constitutionele toetsing institutioneel vorm moet krijgen en de gevolgen die dit heeft voor de doorlooptijd van concrete zaken. Wij houden de ontwikkelingen rondom dit belangrijke onderwerp voor u in de gaten.

2. Ontwikkelingen binnen het domein van de fysieke leefomgeving

Bestuursorganen en de bestuursrechtspraak raken steeds meer vertrouwd met het instrumentarium van de per 1 januari 2024 in werking getreden Omgevingswet. Ongetwijfeld zullen zich ook in 2026 nieuwe en belangwekkende uitleg- en toepassingsvraagstukken aandienen. Met onverminderde belangstelling volgen wij daarnaast enkele majeure dossiers en thema's die (direct of indirect) uiteindelijk ook hun werking krijgen binnen het domein van de fysieke leefomgeving, zoals de verwachte vaststelling van de Nota Ruimte, de verdere ontwikkeling van het leerstuk van de verdeling van schaarse rechten (o.a. toepassing van de Didam-regels), de aangekondigde herziening van de Mijnbouwwet, de beoogde vervanging van het huidige stikstofdepositiebeleid door een stelsel waarin stikstofemissie centraal staat en de vaststelling en inwerkingtreding van de Wet versterking regie volkshuisvesting. Uiteraard volgen wij deze ontwikkelingen voor u op de voet.

3. Klimaat en energietransitie

Eén van de grootste opgaven van deze tijd is de vraag hoe om te gaan met klimaatverandering. Terwijl kabinet en bedrijfsleven alle zeilen bijzetten om een verdere verduurzaming en verantwoorde energietransitie mogelijk te maken - onder meer met de inzet van nieuwe technieken zoals Carbon Capture and Storage (CCS, het afvangen en ondergronds opslaan van CO₂), het tot stand brengen van maatwerkafspraken over de verduurzaming van grote industriële bedrijven, de inzet van kernenergie, het bevorderen van een circulaire economie en het aanpakken van de drukte op het elektriciteitsnet (netcongestie) - blijft ook het aantal klimaatrechtzaken toenemen. De inspanningen van klimaatbewuste partijen om overheden en ondernemingen via de rechter te dwingen tot gedragsverandering (zoals het bijsturen van beleid of het aanscherpen van reductiedoelstellingen) raakt daarbij aan belangwekkende juridische (ook bestuursrechtelijke) onderwerpen en vraagstukken. Daarmee is het klimaatvraagstuk ook in 2026 een zeer actueel onderwerp en een allesbehalve rustig bezit. Wij houden de ontwikkelingen voor u nauwlettend bij.

4. De opmars van AI in het bestuursrecht

De ontwikkelingen rondom de inzet van kunstmatige intelligentie (Artificial Intelligence, AI) en generatieve AI (GenAI) in het bestuursrecht gaan onverminderd voort. Naast het besef dat geautomatiseerde, algoritmische besluitvorming in het bestuursrecht voordelen, kansen en mogelijkheden biedt, is er ook aandacht voor de problematische kanten van deze technologie. Zo is het gebruik van (Gen)AI niet altijd even transparant, uitlegbaar en navolgbaarheid, staat de regulering ervan en het toezicht erop nog in de kinderschoenen, zijn de uitkomsten die GenAI genereert niet altijd even betrouwbaar en kan het gebruik van (Gen)AI spanning opleveren met de wens om in individuele gevallen (contextspecifiek) maatwerk te leveren. Het belang en de mogelijkheden van GenAI nemen, ook binnen de advocatuur en juridische dienstverlening, intussen onverminderd toe. Voor de bestuursrechtelijke praktijk lijkt de uitdaging in deze tijd vooral te zijn om de kansen en mogelijkheden die AI biedt zo verstandig mogelijk te verkennen, benutten en optimaliseren, zonder de eventuele nadelen (bijvoorbeeld verminderd zicht op authenticiteit en betrouwbaarheid) en risico's (zoals de manipulatie van bewijsmateriaal, privacyaspecten en de kans op hallucineren) ervan uit het oog te verliezen en waar mogelijk te elimineren en ondervangen. Dit vraagt om een betrokken, positief-kritische houding ten aanzien van het gebruik van deze nieuwe technologie.

Wij wensen u veel leesplezier! Mocht u vragen hebben, neemt u dan gerust contact met ons op.

**Jan Reinier
van Angeren**

**Tom
Barkhuysen**

**Anna
Collignon**

**Tijn
Kortmann**

**Valérie
van 't Lam**

**Jan
van Oosten**

Inhoudsopgave

Trends en ontwikkelingen

2

Algemeen bestuurs(proces)recht

7

- Algemeen verbindend voorschrift of appellabel besluit? Conclusie AG's biedt helderheid 7
- Grote Kamer Centrale Raad van Beroep gaat beleid strenger toetsen 7
- Snuijfe bestuursrecht: is een waarschuwing voor het bezit van cocaïne een appellabel besluit? 7
- Wetsvoorstel Reparatielwet Varkens in Nood-arrest voor advies naar Raad van State 9
- Wetsvoorstel versterking waarborgfunctie Awb: een waardevolle stap voor algoritmische besluitvorming 8
- Eerste uitspraak Afdeling Bestuursrecht over ChatGPT: (nog) geen alternatief voor een deskundige, maar het gebruik ervan wordt ook (nog) niet uitgesloten 8
- Het EHRM als bedreiging voor de trias politica: feit of fictie? 9
- Unierecht en nieuwe beroepsgronden die zeer kort voor zitting worden ingediend 9
- Geschillen over ontbrekende overheidsinformatie beter beslechten 9
- Bestuur mag niet zomaar besluiten zonder advies bezwaarschriftencommissie 10
- Burgemeester Utrecht mocht geen 'online gebiedsverbod' opleggen 10
- Hoorzitting in bezwaar mag vaker achter gesloten deuren 10
- Het Weespersluis-arrest: gooit de Hoge Raad de deur dicht voor een procedeeerverbod bij de bestuursrechter? 11
- Een opvolgend huurder is geen belanghebbende 11
- Fietsenstallingexploitant als concurrent is geen belanghebbende: een blik op het belanghebbendebegrip en concurrentiebelangen 11

Bestuur, politiek & maatschappij

12

- Het verslag van de Afdeling bestuursrechtspraak over 2024 in vogelvlucht: een samenvattend overzicht 12
- Afschaffing constitutioneel toetsingsverbod in consultatie. Wat stelt de regering precies voor? 12
- Contourennota constitutionele toetsing: het glas is halfvol 13
- Gemeenten komen op tegen verdeling asielopvang. Waarom vechten zij de verdeelbesluiten aan en hoe nu verder? 13
- Collectieve actie tegen geneesmiddelenfabrikant over excessieve prijzen 13

Fysieke leefomgeving

14

Milieu

- Het aanleveren van informatie over emissies en getransporteerd afval 14
- PFAS: de laatste ontwikkelingen rondom de juridische status en regulering 14
- Wijziging Kaderrichtlijn Afvalstoffen: maatregelen om fast fashion te beperken en voedselverspilling tegen te gaan 15

Natuur

- Voorstel versimpeling milieuregels: energiesector van het stikstofsloot? 15
- Stikstof en verduurzamingsactiviteiten: wordt verduurzamen binnenkort vergunningvrij? 15

Ruimtelijk bestuursrecht

- Gemeenteraden moeten in meer gevallen een voorwaardelijke verplichting in de planregels opnemen 16
- Participatieplicht bij BOPA's: geen lege huls als de raad het oplegt 16
- Jurisprudentie Omgevingswet in 2024 – deel X 17
- Jurisprudentie Omgevingswet - januari 2025 17
- Jurisprudentie Omgevingswet voorjaar 2025 17

Volkshuisvesting

- Wet versterking regie volkshuisvesting: wat is het resultaat? 18
- De wooncrisis en de risicoverdeling bij bouwen met niet onherroepelijke vergunningen 18

Water

- Kamerbrief Kaderrichtlijn Water: risico's (beperken) voor bedrijven (deel X) 19
- Een herziening van de Kaderrichtlijn Water (deel XI) 19

Klimaat, duurzaamheid en energietransitie

20

- Internationaalrechtelijke verplichtingen van staten met betrekking tot klimaatverandering 20
- De toekomst van kernenergie in Nederland (deel 4): 4 nieuwe centrales 20
- Verdere verduurzaming en meer investeren: wat de Europese industrie kan verwachten van de Clean Industrial Deal 21
- Het Klimaatplan 2025-2035 en de aanbevelingen van de Afdeling advisering 21
- De Klimaat- en Energienota 2025 en de aanbevelingen van de Afdeling advisering 22
- De gewijzigde EUDR: wat is er veranderd en wat is gebleven? 22

Openbaarheid

23

- Voortgangsbrief Wet open overheid: de knelpunten van de wet en een blik vooruit 23
- Afdeling geeft praktijk meer duidelijkheid met uitleg art. 5.2 lid 3 Woo 23
- Emissiegegevens onder de Wet open overheid: waarom moet de minister informatie over boerenbedrijven openbaar maken? 23

Schaarse rechten

24

- Overheden moeten begrotingssubsidies eerlijk en transparant verdelen 24
- Didam II-arrest 24
- Vijfde Didam Update 25
- Laadpunten langs rijkswegen: van vrije markt naar uitgifte van snellaadkavels en veiling van exploitatievergunningen 25
- Beperking geldigheidsduur schaarse vergunningen voor laadpalen langs rijkswegen in strijd met de Dienstenwet 25

Staatssteun

26

- Meer staatssteun voor groene industrie: het Clean Industrial State Aid Framework 26

Toezicht en handhaving

27

- Laten we de beginselplicht nu maar eens verticaal klasseren 27
- De procedure voor bestuursrechtelijke boeteoplegging en de rechtsbescherming 27
- Fraudesancties in het onderwijs: van bestraffend naar herstel 28
- Wav-werkgevers opgelet: per 1 februari 2025 nieuwe beleidsregel met hogere boetes 28

Podcasts

29

- Didam II: de impact van het nieuwste arrest 29
- Stikstof: de (on)mogelijkheden voor bedrijven 29
- BNR: Bouwen zonder bezwaar, kan dat eigenlijk wel? 30
- De Omnibus I: wat betekent de stemming in het Europees Parlement over de CSRD en CSDDD voor Nederlandse ondernemingen? 30
- Jan van Oosten over formatieplannen bezwaar- en beroepsprocedures: 'Weet wat je weggooit' 30
- PFAS-regulering onder druk: wat betekenen nieuwe rechtszaken voor bedrijven en overheden? 31

Praktijkgroep Bestuursrecht

32

Algemeen bestuurs(proces)recht

17.04.2025

A Algemeen verbindend voorschrift of appellabel besluit? Conclusie AG's biedt helderheid

Het onderscheid tussen een algemeen verbindend voorschrift (AVV) en een concretiserend besluit van algemene strekking (CBAS) is niet altijd duidelijk, maar wel bepalend voor de rechtsbescherming van burgers: bij een AVV is de burgerlijke rechter bevoegd, bij een CBAS de bestuursrechter. Daarom formuleerden AG's Snijders en Widdershoven in hun recente conclusie vuistregels om te bepalen of een besluit een AVV of een CBAS is. Deze blog bespreekt deze vuistregels en vijf concrete aandachtspunten.

Ali
al Khatib

Georgina
van Reeken

05.08.2025

G Grote Kamer Centrale Raad van Beroep gaat beleid strenger toetsen

De Grote Kamer van de Centrale Raad van Beroep heeft in zijn uitspraak van 15 mei 2025 geoordeeld dat hij buitenwettelijk beleid op dezelfde wijze gaat toetsen als binnenwettelijk beleid. De andere hoogste bestuursrechters zullen deze uitspraak volgen.

Tom
Barkhuysen

Jan Reinier
van Angeren

07.03.2025

S Snuijfe bestuursrecht: is een waarschuwing voor het bezit van cocaïne een appellabel besluit?

Op 26 maart 2025 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State ("Afdeling") een uitspraak gedaan over een bestuurlijke waarschuwing die de burgemeester van Delft had gegeven aan appellant. De vraag die speelde was of zo'n waarschuwing nu wel of geen besluit is waartegen bezwaar en beroep mogelijk is.

Diederik
de Groot

Tom
Barkhuysen

02.09.2025

Wetsvoorstel Reparatiwet Varkens in Nood-arrest voor advies naar Raad van State

Drie jaar na de internetconsultatie van het conceptvoorstel, is het voorstel voor de Reparatiwet Varkens in Nood-arrest gepubliceerd en voor advies naar de Raad van State gestuurd. Het wetsvoorstel beoogt het omgevingsrecht weer in overeenstemming met het Verdrag van Aarhus te brengen na het Varkens in Nood-arrest. De wetgever kiest voor andere oplossingen dan de Afdeling in de tijdelijke voorziening na het arrest. In dit blog bespreken Anna Collignon en Jelmer Ypinga het wetsvoorstel.

Anna
Collignon

Jelmer
Ypinga

12.08.2025

Wetsvoorstel versterking waarborgfunctie Awb: een waardevolle stap voor algoritmische besluitvorming

De Kamerbrief van juli 2025 over het reflectiedocument en de internetconsultatie 'Algoritmische besluitvorming en de Awb' laat zien dat specifiekere normen ter regulering van algoritmische besluitvorming voorlopig uitblijven; nieuw onderzoek volgt. Gelet op de roep om meer duidelijkheid en waarborgen verkent dit blog of het wetsvoorstel Wet versterking waarborgfunctie Awb in de tussentijd al waardevolle tussenstappen richting betere rechtsbescherming biedt.

Tom
Barkhuysen

Annemieke
Zwanenburg

Janita
Hofman

Tess
Linders

05.03.2025

Eerste uitspraak Afdeling Bestuursrecht over ChatGPT: (nog) geen alternatief voor een deskundige, maar het gebruik ervan wordt ook (nog) niet uitgesloten

ChatGPT is in opmars in de rechtszaal. Steeds meer partijen beschouwen ChatGPT en andere AI-tools als snel en toegankelijk hulpmiddel, ook bij juridische procedures. Tegelijkertijd bestaan er ook terechte zorgen over de betrouwbaarheid ervan. Daarom is het zeer te waarderen dat de Afdeling Bestuursrechtspraak in haar uitspraak van 29 januari 2025 expliciet aandacht besteedt aan het gebruik van ChatGPT. In dit blog bespreken we onze eerste observaties.

Tom
Barkhuysen

Annemieke
Zwanenburg

Janita
Hofman

29.10.2025

Het EHRM als bedreiging voor de trias politica: feit of fictie?

De kritiek op het EHRM is dit jaar een nieuwe fase ingegaan met een open brief van negen Europese regeringsleiders die onlangs in essentie werd omarmd door zeven andere landen, waaronder Nederland.

Tom
Barkhuysen

21.03.2025

Unierecht en nieuwe beroepsgronden die zeer kort voor zitting worden ingediend

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State oordeelt in haar uitspraak van 5 maart 2025 dat het niet in strijd is met het Unierecht om beroepsgronden wegens strijd met de goede procesorde buiten beschouwing te laten.

Jan Reinier
van Angeren

Tom
Barkhuysen

09.07.2025

Geschillen over ontbrekende overheidsinformatie beter beslechten

De nodige geschillen naar aanleiding van informatieverzoeken onder de Algemene Verordening Gegevensbescherming en de Wet open overheid gaan over de vraag of het betrokken bestuursorgaan terecht stelt dat de gevraagde informatie niet is aangetroffen of niet (meer) bestaat. Dat zijn voor de betrokken rechters lastige geschillen omdat deze daarbij, net als de partij die om informatie verzoekt, in de regel af moeten gaan op hetgeen het betrokken bestuursorgaan daarover aanvoert. Het is voor de rechter namelijk niet doenbaar om zelf onderzoek hiernaar te doen. Dat heeft tot gevolg dat procedures terzake vaak onbevredigend zijn voor betrokkenen. Uiteindelijk komt het in de ogen van een verzoeker er toch vaak op neer dat het bestuursorgaan op zijn blauwe ogen moet worden geloofd. Dat is des te moeilijker nu het helaas voorkomt dat eerst niet aangetroffen documenten later alsnog boven water komen.

Tom
Barkhuysen

24.11.2025

B Bestuur mag niet zomaar besluiten zonder advies bezwaarschriftencommissie

Een bestuursorgaan moet eerst het advies van de bezwaarschriftencommissie afwachten voordat het mag beslissen op een bezwaarschrift. Alleen als het bestuursorgaan van alle mogelijkheden om het besluit te verdagen op grond van artikel 7:10 Awb gebruik heeft gemaakt, mag het zonder advies besluiten, aldus de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in haar uitspraak van 12 november 2025.

Jan Reinier
van Angeren

Tom
Barkhuysen

05.08.2025

B Burgemeester Utrecht mocht geen ‘online gebiedsverbod’ opleggen

De burgemeester van Utrecht mocht geen last onder dwangsom opleggen aan een man die via social mediakanaal Telegram in 2021 opriep tot een confrontatie met de politie op de Kanaalstraat in Utrecht. Dat oordeelde de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State onlangs.

Tom
Barkhuysen

Jan Reinier
van Angeren

07.03.2025

H Hoorzitting in bezwaar mag vaker achter gesloten deuren

Artikel 8:62 lid 2 Awb geeft de bestuursrechter de bevoegdheid om te bepalen dat een onderzoek ter zitting achter gesloten deuren plaatsvindt. Dit kan in vier specifieke gevallen. Voor de bezwaarschriftprocedure is hierover niets bepaald. De Afdeling heeft geoordeeld dat in meer gevallen dan genoemd in artikel 8:62 lid 2 Awb een hoorzitting in bezwaar achter gesloten deuren mag plaatsvinden.

Jan Reinier
van Angeren

Tom
Barkhuysen

17.04.2025

Het Weespersluis-arrest: gooit de Hoge Raad de deur dicht voor een procedeerverbod bij de bestuursrechter?

De Hoge Raad legt de lat hoog voor het aannemen van misbruik van recht bij het instellen van beroep bij de bestuursrechter. Het door de rechtbank opgelegde procedeerverbod houdt daarom in dit geval geen stand, zo maakt de Hoge Raad duidelijk in het Weespersluis-arrest. Gooit de Hoge Raad hiermee de deur definitief dicht voor procedeerverboden? In dit blogbericht gaan wij onder meer op deze vraag in.

Jake
Tingen

Ali
al Khatib

Tom
Barkhuysen

18.12.2025

Een opvolgend huurder is geen belanghebbende

Een opvolgend huurder is vanuit het oogpunt van rechtsbescherming niet gelijk te stellen met een opvolgend woningeigenaar, en is daarom geen belanghebbende. Aldus de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in een recente uitspraak.

Jan Reinier
van Angeren

Tom
Barkhuysen

12.03.2025

Fietsenstallingexploitant als concurrent is geen belanghebbende: een blik op het belanghebbendebegrip en concurrentiebelangen

Recent heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State een uitspraak gedaan over concurrentiebelangen in het bestuursrecht. In deze zaak werd U-stal Holding B.V., een exploitant van fietsenstallingen, niet als belanghebbende aangemerkt omdat zij niet in hetzelfde verzorgingsgebied opereerde als haar concurrent. Dit roept interessante vragen op over wanneer een partij als belanghebbende wordt gezien in situaties met concurrerende ondernemingen.

Jan Reinier
van Angeren

Tess
Linders

Bestuur, politiek & maatschappij

22.05.2025

Het verslag van de Afdeling bestuursrechtspraak over 2024 in vogelvlucht: een samenvattend overzicht

Op 17 april 2025 presenteerde de Raad van State zijn jaarverslag over 2024, inclusief het jurisprudentie-overzicht 2024. Het jaarverslag laat onder meer zien dat de Afdeling bestuursrechtspraak nadruk legt op een responsieve, betrokken benadering van het bestuursrecht en zich bezighoudt met het signaleren van knelpunten in de praktische uitvoering van wetgeving. Tegelijkertijd klinkt er ook zorg: over toenemende doorlooptijden en wantrouwen van burgers jegens de overheid en de rechtsstaat.

Tom
Barkhuysen

Stella
van Venrooij

21.07.2025

Afschaffing constitutioneel toetsingsverbod in consultatie. Wat stelt de regering precies voor?

De regering zet een belangrijke stap in het afschaffen van het constitutioneel toetsingsverbod. Op 4 juli 2025 ging een conceptwetsvoorstel in consultatie dat rechters zou toestaan formele wetten te toetsen aan klassieke grondrechten. Wat stelt de regering precies voor en wat zijn de gevolgen van deze staatsrechtelijke wijziging? In dit blog bespreken Jake Tingen en Ramses Walon het conceptwetsvoorstel.

Jake
Tingen

Ramses
Walon

Contourennota constitutionele toetsing: het glas is halfvol

De onlangs verschenen *Contourennota constitutionele toetsing* is een mooie opmaat naar de broodnodige verdere grondwettelijke verankering van de rechtsstaat en de daarvan deel uitmakende grondrechtenbescherming (vgl. *NJB* 2021/2810). In de praktijk is het daarmee nogal magertjes gesteld. Zo zijn de in de Grondwet opgenomen grondrechten door de formele wetgever makkelijk opzij te zetten door een gebrek aan materiële beperkingsclausules. Verder is het de rechter op grond van artikel 120 Grondwet verboden formele wetgeving te toetsen aan deze grondrechten en aan ongeschreven algemene rechtsbeginselen (ECLI:NL:HR:1989:AD5725; vgl. *NJB* 2022/2095).

Tom
Barkhuysen

23.04.2025

Gemeenten komen op tegen verdeling asielopvang. Waarom vechten zij de verdeelbesluiten aan en hoe nu verder?

Gemeenten weten sinds december 2024 hoeveel asielopvangplekken zij voor 1 juli 2025 moeten realiseren op grond van de verdeelbesluiten van de Spreidingswet. Dit zou leiden tot een evenwichtigere verdeling. Toch maken meerdere gemeenten bezwaar: zij kampen met grote(re) opgaven (dan gedacht), terwijl voor andere gemeenten de taakstelling juist daalt. Wat zijn hun klachten en wat zijn de gevolgen? En hoe verhoudt zich dat tot de wens van de minister tot de spoedige intrekking van de Spreidingswet?

Tijn
Kortmann

Pauline
van Lingen

Janita
Hofman

19.08.2025

Collectieve actie tegen geneesmiddelenfabrikant over excessieve prijzen

Het belang van het “belang” in collectieve acties bij mensenrechtenschendingen

Stichting Farma ter Verantwoording (FtV) startte een procedure tegen geneesmiddelenfabrikant AbbVie, die jarenlang een excessieve prijs zou hebben gerekend voor het medicijn Humira. Volgens FtV zijn dergelijke prijzen onder meer in strijd met mensenrechten. Via een collectieve WAMCA-procedure heeft zij een verklaring voor recht gevorderd dat AbbVie onrechtmatig heeft gehandeld. In de uitspraak van de rechtbank Amsterdam liep de zaak stuk op het ontbrekende belang van FtV bij de vorderingen.

Ali
al Khatib

Sofja
Goldstein

Willemijn
de Widd

Fysieke leefomgeving

Milieu

18.09.2025

Het aanleveren van informatie over emissies en getransporteerd afval

Over de uitstoot van stoffen van bedrijven gaat het geregeld. Die uitstoot zou in Nederland gedaald zijn, maar zal nog verder moeten dalen. Hoe weet een omwonende, journalist of andere geïnteresseerde wat de uitstoot van een bedrijf is? Die zal niet zelf metingen doen. Eén van de bronnen die men kan raadplegen is het register van de Verordening inzake de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen, het PRTR-register. In dit blog lichten we dit register en de opvolger toe.

Neeltje
Walgemoed

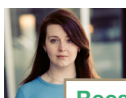
Anna
Collignon

16.09.2025

PFAS: de laatste ontwikkelingen rondom de juridische status en regulering

Uit onderzoek van het RIVM blijkt dat bij bijna de gehele Nederlandse bevolking meer PFAS in het bloed zit dan de gezondheidskundige grenswaarde die door de Europese autoriteit voor voedselveiligheid is afgeleid. Kort na het verschijnen van dit onderzoek stuurden de Minister en Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat verschillende Kamerbrieven over ontwikkelingen rondom de regulering van PFAS, waaronder de verkenning van een nationaal PFAS verbod.

Roos
Bruijnstee

Wijziging Kaderrichtlijn Afvalstoffen: maatregelen om fast fashion te beperken en voedselverspilling tegen te gaan

Op 16 oktober 2025 is de wijziging van de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen in werking getreden. Lidstaten zijn verplicht om regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid op te zetten voor textiel, op grond waarvan producenten de kosten dragen van het inzamelen, sorteren en recyclen van textielproducten. Ook moeten lidstaten maatregelen nemen om afval van levensmiddelen in de gehele keten te verminderen, om eind 2030 concrete doelstellingen te behalen.

Bram
Schmidt

Natuur

24.12.2025

Voorstel versimpeling milieuregels: energiesector van het stikstofslet?

Op 10 december heeft de Europese Commissie het achtste omnibus voorstel en het 'European Grids Package and Energy Highways initiative' gepresenteerd. Met de voorstellen is een vereenvoudiging van Europese milieuregels beoogd om zo onder meer de energietransitie te bespoedigen. In dit blog staan we stil bij de belangrijkste ontwikkelingen en blikken we vooruit op de voorgenomen stresstest van de Habitat- en Vogelrichtlijn in 2026.

Anna
Collignon

Jan
van Oosten

Meike
Pakkert

Menno
Scheurwater

10.11.2025

Stikstof en verduurzamingsactiviteiten: wordt verduurzamen binnenkort vergunningvrij?

De regering wil verduurzaming uitsluiten van de vergunningplicht voor stikstofuitstoot. Dat staat in de ontwerp-algemene maatregel van bestuur vergunningvrije verduurzamingsactiviteiten die onlangs in consultatie is geweest. In bepaalde gevallen zouden verduurzamingsmaatregelen nu al vergunningvrij kunnen zijn. Hoe zit dat? In dit blog bespreken wij het voorstel en wat het betekent voor de praktijk.

Jake
Tingen

Anna
Collignon

Wetsvoorstel Reparatiewet Varkens in Nood-arrest voor advies naar Raad van State

Drie jaar na de internetconsultatie van het conceptvoorstel, is het voorstel voor de Reparatiewet Varkens in Nood-arrest gepubliceerd en voor advies naar de Raad van State gestuurd. Het wetsvoorstel beoogt het omgevingsrecht weer in overeenstemming met het Verdrag van Aarhus te brengen na het Varkens in Nood-arrest. De wetgever kiest voor andere oplossingen dan de Afdeling in de tijdelijke voorziening na het arrest. In dit blog bespreken Anna Collignon en Jelmer Ypinga het wetsvoorstel.

Anna
Collignon

Jelmer
Ypinga

Ruimtelijk bestuursrecht

21.07.2025

Gemeenteraden moeten in meer gevallen een voorwaardelijke verplichting in de planregels opnemen

De Afdeling heeft in haar uitspraak van 9 juli 2025 verduidelijkt in welke gevallen een voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan is vereist. In deze situaties is het voor de gemeenteraad niet langer toegestaan een, vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening, noodzakelijk geachte maatregel buiten de planregels te laten. Met dit blog maken wij inzichtelijk voor welke situaties de Afdeling nu duidelijk heeft gemaakt dat een voorwaardelijke verplichting vereist is.

Jan
van Oosten

Pauline
van Lingen

24.12.2025

Participatieplicht bij BOPA's: geen lege huls als de raad het oplegt

In een tussenuitspraak van 20 november 2025 heeft de Rechtbank Amsterdam geoordeeld dat een omgevingsvergunning voor een horecaterras is verleend zonder dat de verplichte participatie heeft plaatsgevonden. De rechtbank geeft het college van B&W de kans dit gebrek te herstellen door de vergunninghouder alsnog in de gelegenheid te stellen om participatie te organiseren. Deze uitspraak benadrukt het belang van participatie onder de Omgevingswet.

Jelmer
Ypinga

Meike
Pakkert

27.01.2025

Jurisprudentie Omgevingswet in 2024 – deel X

In deze blogreeks signaleren wij jurisprudentie over de Omgevingswet. Dit blogbericht gaat over uitspraken die zijn gepubliceerd in de maand december en we kijken terug op de ontwikkeling die de jurisprudentie in het eerste jaar na inwerkingtreding van de Ow heeft doorgemaakt. Dit is het tiende blogbericht in een reeks.

Jake
Tingen

Rut Molenaar-
Wingens

Valérie
van 't Lam

04.03.2025

Jurisprudentie Omgevingswet – januari 2025

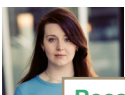
In deze blogreeks signaleren wij jurisprudentie over de Omgevingswet die op 1 januari 2024 in werking is getreden. Dit blogbericht gaat over uitspraken die zijn gepubliceerd in januari 2025.

Valérie
van 't Lam

Anne-Marie
Span

Roos
Bruijnsteen

27.05.2025

Jurisprudentie Omgevingswet voorjaar 2025

In deze blogreeks signaleren wij jurisprudentie over de Omgevingswet die op 1 januari 2024 in werking trad. Dit blogbericht gaat over de uitspraken in de maanden februari, maart en april 2025. Dit voorjaar verscheen onder meer de tweede uitspraak over een Omgevingsplan, een opvallende uitspraak over het overhevelen van milieuregels uit de APV naar het Omgevingsplan en meerdere zorgplicht-uitspraken.

Jake
Tingen

Rut Molenaar-
Wingens

17.07.2025

Wet versterking regie volkshuisvesting: wat is het resultaat?

Het kabinet is gevallen en inmiddels demissionair, maar het wetsvoorstel Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) is niet controversieel verklaard en de Tweede Kamer stemde hier op 3 juli 2025 mee in. Dit is iets meer dan een jaar nadat (toen nog) minister De Jonge van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening op 7 maart 2024 zijn plannen om het woningtekort tegen te gaan presenteerde. Hierover schreven wij eerder een blog. Instemming met de Wvrv is een mooie aanleiding om in kaart te brengen hoe de uiteindelijke versie eruit is komen te zien en wat er gewijzigd is.

Jan
van Oosten

Pauline
van Lingen

07.05.2025

De wooncrisis en de risicoverdeling bij bouwen met niet onherroepelijke vergunningen

Dat er in Nederland sprake is van een groot tekort aan betaalbare woningen zal niemand tegenspreken. De opname in artikel 22 Grondwet van de bevordering van voldoende woongelegenheid als sociaal grondrecht heeft dat helaas niet kunnen verhinderen. Aan dit tekort ligt een complex geheel van deels samenhangende factoren ten grondslag. Daarbij kan – los van de actuele stikstofproblematiek – worden gedacht aan de groeiende bevolking, geringe beschikbaarheid van bouwgrond, het beperkte budget van woningbouwcorporaties, strenge bouwvoorschriften en lange bouwprocedures.

Tom
Barkhuysen

08.08.2025

K

Kamerbrief Kaderrichtlijn Water: risico's (beperken) voor bedrijven (deel X)

Nu de deadline van het doelbereik onder de Kaderrichtlijn Water steeds dichterbij komt, verscheen er de afgelopen maand een Kamerbrief Kaderrichtlijn Water van de minister van Infrastructuur en Waterstaat.

Dafne
van der Kraan

Bram
Schmidt

24.12.2025

E

Een herziening van de Kaderrichtlijn Water (deel XI)

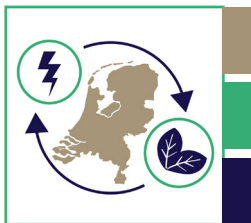
In deze blog bespreken wij het achtste omnibusvoorstel van de Europese Commissie dat is gepubliceerd op 10 december 2025 in het licht van de belangrijkste ontwikkelingen voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het politieke akkoord over herziening van de KRW. Dat akkoord gaat over verminderde rapportageverplichtingen voor de lidstaten, de invoering van nieuwe uitzonderingen op het achteruitgangsverbod en de toevoeging van nieuwe stoffen.

Anna
Collignon

Dafne
van der Kraan

Klimaat, duurzaamheid en energietransitie

18.11.2025

I Internationaalrechtelijke verplichtingen van staten met betrekking tot klimaatverandering

Op 23 juli 2025 bracht het Internationaal Gerechtshof haar advies uit over de internationaalrechtelijke verplichtingen van staten met betrekking tot klimaatverandering. Het advies gaat in op de inhoud van deze verplichtingen en de rechtsgevolgen van het niet nakomen ervan. In dit blog bespreken wij de belangrijkste aspecten van dit advies.

Ali
al Khatib

Sofja
Goldstein

Tess
Linders

Frans-Joseph
Biermans

13.11.2025

V De toekomst van kernenergie in Nederland (deel 4): 4 nieuwe centrales

Vier nieuwe kerncentrales in Nederland – het kabinet zet vol in op kernenergie. Maar hoe realistisch zijn deze plannen? Wat kosten de centrales en wie gaat ze bouwen? En waarom blijft Eemshaven toch in beeld, ondanks de gevoeligheden in Groningen? In dit blogbericht nemen we je mee langs alle ontwikkelingen sinds april 2024. Van marktconsultaties tot nieuwe veiligheidsregels en SMR's: alles wat je moet weten over de toekomst van kernenergie in Nederland.

Tijn
Kortmann

Jan
van Oosten

Anne-Marie
Span

Meike
Pakkert

V Verdere verduurzaming en meer investeren: wat de Europese industrie kan verwachten van de Clean Industrial Deal

De Europese Commissie wil de Europese industrie concurrerender maken. Volgens de EU kan dat alleen door minder afhankelijk te worden van fossiele brandstoffen en in een circulaire economie. In de Clean Industrial Deal kondigt de Commissie veel nieuw beleid en wetswijzigingen aan. Wij lichten er enkele uit die relevant zullen zijn voor de praktijk, namelijk over betaalbare energie, het stimuleren van schone vraag en aanbod, circulaire economie, CBAM, staatssteun, vaardigheden en kwaliteitsbanen.

Maartje
Herweijer

Bram
Schmidt

Freya
Trouw

Ramses
Walon

Ali
al Khatib

H Het Klimaatplan 2025-2035 en de aanbevelingen van de Afdeling advisering

Op 14 maart 2025 heeft het kabinet het Klimaatplan 2025-2035 aan de Eerste en Tweede Kamer aangeboden. Een eerdere versie hiervan is op 19 december 2024 door de minister van Klimaat en Groene Groei bij de Afdeling advisering van de Raad van State ("Afdeling") ter overweging aanhangig gemaakt. De Afdeling publiceerde op 4 maart 2025 een kritisch advies. In dit artikel gaan wij in op het advies van de Afdeling en het Klimaatplan 2025-2035.

Valérie
van 't Lam

Tess
Linders

Frans-Joseph
Biermans

De Klimaat- en Energienota 2025 en de aanbevelingen van de Afdeling advisering

Op Prinsjesdag heeft het kabinet de Klimaat- en Energienota 2025 gepresenteerd. Een conceptversie hiervan is door de Minister van Klimaat en Groene Groei aan de Afdeling advisering van de Raad van State ('Afdeling') ter advisering voorgelegd. De Afdeling publiceerde op 16 september 2025 een kritisch advies. In deze publicatie gaan wij in op het advies van de Afdeling en de Klimaat- en Energienota 2025.

Valérie
van 't Lam

Tess
Linders

Frans-Joseph
Biermans

De gewijzigde EUDR: wat is er veranderd en wat is gebleven?

In dit bericht bespreken wij enkele wijzigingen van de EU Ontbossingsverordening ("EUDR") die op 26 december 2025 in werking zijn getreden nog voor de oorspronkelijke toepassingsdatum: vandaag 30 december 2025.

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- (i) uitstel van de toepassingsdatum met één jaar;
- (ii) een vereenvoudigd regime voor de nieuwe categorie van downstreammarktdeelnemers en handelaren; en
- (iii) een verplichte vereenvoudigingsherbeoordeling voor de Commissie.

Hierna bespreken wij deze en enkele andere wijzigingen en sluiten we af met de praktische consequenties.

Valérie
van 't Lam

Roos
Bruijnsteen

Francisca
Ribeiro Bártolo

Frans-Joseph
Biermans

Openbaarheid

28.03.2025

Voortgangsbrief Wet open overheid: de knelpunten van de wet en een blik vooruit

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties geeft in haar voortgangsbrief over de Wet open overheid (Woo) aan dat de Woo op verschillende onderdelen knelt. In haar brief bespreekt zij welke maatregelen het kabinet heeft genomen of zal nemen. In deze blog bespreken wij op hoofdlijnen de ontwikkelingen en wat er de aankomende tijd voor de Woo op de planning staat en hoe actieve openbaarmaking van informatie dit jaar wordt uitgebreid.

Tom
Barkhuysen

Dafne
van der Kraan

Willemijn
de Widt

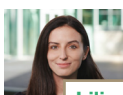
06.11.2025

Afdeling geeft praktijk meer duidelijkheid met uitleg art. 5.2 lid 3 Woo

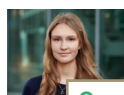
Uitleg van de begrippen “persoonlijke beleidsopvattingen in formele bestuurlijke besluitvorming” en “onevenredige schade aan intern beraad” houdt de Woo-praktijk al even bezig. In haar uitspraak van 8 oktober 2025 (ECLI:NL:RVS:2025:4814) gaf de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State meer duidelijkheid, na een conclusie van staatsraad advocaat-generaal Wattel (ECLI:NL:RVS:2025:3096). In dit blog bespreken wij de conclusie, de uitspraak en de gevolgen die wij zien voor de praktijk.

Rut Molenaar-
Wingens

Lili
Szuhai

Georgina
van Reeken

03.10.2025

Emissiegegevens onder de Wet open overheid: waarom moet de minister informatie over boerenbedrijven openbaar maken?

Emissiegegevens nemen een bijzondere positie in binnen de Wet open overheid (Woo), zoals bevestigd in een recente uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (de Afdeling). Een bestuursorgaan kan de openbaarmaking van deze gegevens niet zomaar weigeren. In deze blog zetten wij uiteen wat de regels voor openbaarmaking van emissiegegevens onder de Woo zijn en bespreken wij de uitspraak van de Afdeling van 24 september 2025.

Tom
Barkhuysen

Dafne
van der Kraan

Willemijn
de Widt

Schaarse rechten

05.09.2025

Overheden moeten begrotingssubsidies eerlijk en transparant verdelen

De Afdeling breidt het leerstuk van schaarse rechten uit naar begrotingssubsidies (ECLI:NL:RVS:2025:3399). Hierdoor moeten overheden mededingingsruimte bieden bij subsidieverlening via de begroting. Dit heeft mogelijk grote gevolgen voor partijen in de woningbouw- en culturele sector. Overheden zullen hierop hun subsidiebeleid moeten aanpassen. Onderhandse subsidieverlening is alleen nog onder strenge voorwaarden mogelijk.

Ali
al Khatib

Frédérique
ten Hove

Tom
Barkhuysen

06.08.2025

Didam II-arrest

Het Didam II-arrest verduidelijkt de gevolgen van de Didam-regels. De Hoge Raad bevestigt dat de regels terug werken in de tijd, maar biedt tegelijk rechtszekerheid door te oordelen dat overeenkomsten die in strijd met die regels zijn gesloten niet nietig of vernietigbaar zijn. Wel kunnen overheden aansprakelijk zijn voor schade in verband met het niet naleven van de Didam-regels en moeten zij ook bij één serieuze gegadigde voldoen aan publicatie- en motiveringsverplichtingen.

David Orobio
de Castro

Juriaan
Berckenkamp

Rachel
Brown

Vijfde Didam Update

De Didam-jurisprudentie ontwikkelt zich nog steeds. Voorbeelden zijn uitbreiding van het toepassingsbereik van de Didam-regels naar verkoop van aandelen. Quasi-inbesteding (Aanbestedingswet) valt juist buiten het toepassingsbereik. Een reeds verleend recht van een contractspartij kan prevaleren boven de Didam-eisen. Daarnaast zijn de Didam-regels in de planvormingsfase nog niet van toepassing en voldoet erfpachttuitgifte op basis van een eerder aanbestede overeenkomst aan de Didam-criteria.

**Juriaan
Berckenkamp**

**Rachel
Brown**

12.12.2025

Laadpunten langs rijkswegen: van vrije markt naar uitgifte van snellaadkavels en veiling van exploitatievergunningen

De transitie naar uitstootvrij vervoer heeft gevolgen voor verzorgingsplaatsen langs rijkswegen: afname de vraag naar tankstations en toename in de vraag naar laadpunten. Met het Concept wetsvoorstel marktordening voorzieningen verzorgingsplaatsen beoogt het Rijk meer regie te krijgen op de exploitatie van laadpunten met een stelsel van periodiek te veilen exploitatievergunningen. Een naadloze overgang is het niet, in twee recente uitspraken is de Raad van State kritisch op het overgangsbeleid.

**Rut Molenaar-
Wingens**

**Klaas
Westdijk**

**Jan Reinier
van Angeren**

19.12.2025

Beperking geldigheidsduur schaarse vergunningen voor laadpalen langs rijkswegen in strijd met de Dienstenwet

Op 3 december 2025 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in twee uitspraken (ECLI:NL:RVS:2025:5716 en ECLI:NL:RVS:2025:5717) geoordeeld dat de Tijdelijke beleidsregel voor laadpunten op verzorgingsplaatsen langs rijkswegen in strijd is met de Dienstenwet. De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft bij het vaststellen van de vergunningsduur onvoldoende rekening gehouden met de terugverdientijd van noodzakelijke investeringen van laadpaalexploitanten.

**Rut Molenaar-
Wingens**

**Jan Reinier
van Angeren**

**Ali
al Khatib**

**Klaas
Westdijk**

Staatssteun

17.10.2025

M Meer staatssteun voor groene industrie: het Clean Industrial State Aid Framework

De Europese industrie moet minder afhankelijk worden van fossiele brandstoffen. De Europese Commissie maakt daarom staatssteun mogelijk voor de overgang naar een circulaire economie. Het Clean Industrial State Aid Framework (CISAF) biedt overheden nieuwe mogelijkheden om honderden miljoenen te investeren in industriële vergroening. In dit blog zetten wij uiteen wat het CISAF in de praktijk faciliteert.

Tom
Barkhuysen

Ali
al Khatib

Ramses
Walon

Toezicht en handhaving

01.02.2025

Laten we de beginselplicht nu maar eens verticaal klasseren

Dit artikel stelt fundamentele vragen over de beginselplicht tot handhaving aan de hand van een anekdote over een fietsstallingbewaker wiens werktijden na dertig jaar werden aangepast vanwege arbeidsinspectie-eisen. Tijn Kortmann betoogt dat bestuursorganen te veel gefocust zijn op strikte naleving van regels als doel op zich, in plaats van te beoordelen of het onderliggende doel van een regel daadwerkelijk in het geding is. Handhaving moet primair worden getoetst aan het evenredigheidsbeginsel: is het een geschikt, noodzakelijk en proportioneel middel om het doel van de regel te realiseren?

Tijn
Kortmann

15.01.2025

De procedure voor bestuursrechtelijke boeteoplegging en de rechtsbescherming

Bestuurlijke boetes kunnen worden opgelegd voor de overtreding van veel verschillende bestuursrechtelijke normen. De procedure die bestuursorganen volgen voor het opleggen van de boete en het door de overtreder opkomen daartegen verloopt hoofdzakelijk op dezelfde wijze. In dit blog zetten wij deze procedure uiteen.

Tom
Barkhuysen

Diederik
de Groot

Fraudesancties in het onderwijs: van bestraffend naar herstel

Op 23 april 2025 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State een uitspraak gedaan over de classificatie van sancties die volgen op fraude in het onderwijs. Zij heeft geoordeeld dat deze sancties niet meer als *criminal charge* in de zin van art. 6 EVRM worden aangemerkt, en ook niet bestraffend zijn in de zin van art. 5:2 lid 1 sub c van de Algemene wet bestuursrecht.

Tom
Barkhuysen

Diederik
de Groot

14.02.2025

Wav-werkgevers opgelet: per 1 februari 2025 nieuwe beleidsregel met hogere boetes

Op 1 februari 2025 is de nieuwe Beleidsregel boeteoplegging Wet arbeid vreemdelingen 2025 in werking getreden. De Beleidsregel 2025 vervangt de vorige Beleidsregel boeteoplegging Wet arbeid vreemdelingen 2020. In dit blogbericht bespreken wij de aanleiding voor de nieuwe beleidsregel, gaan wij in op de belang- rijkste wijzigingen en sluiten wij kort af met de concrete gevolgen voor Wav-werkgevers.

Jan Reinier
van Angeren

Podcasts

20.01.2025

D Didam II: de impact van het nieuwste arrest

Wanneer moet de overheid iedereen gelijke kansen bieden bij gronduitgifte? Wat zijn de gevolgen als de regels niet worden nageleefd? In deze nieuwste aflevering van Stibbe Legal Insights duiken we in de wereld van transparantie en gelijkheid bij vastgoedtransacties.

Ali al Khatib en Jan van Oosten, beiden experts bij Stibbe, bespreken de praktijk vóór en na het Didam-arrest en de recente ontwikkelingen rondom Didam II.

Jan
van Oosten

Ali
al Khatib

17.03.2025

S Stikstof: de (on)mogelijkheden voor bedrijven

In deze Stibbe Legal Insights bespreken Anna Collignon en Jake Tingen de praktische gevolgen van twee recente stikstof-uitspraken die Nederland verder op slot lijken te zetten. Zij lichten de juridische en praktische gevolgen en mogelijkheden voor bedrijven toe.

Anna
Collignon

Jake
Tingen

28.04.2025

B BNR: Bouwen zonder bezwaar, kan dat eigenlijk wel?

Bij BNR's 'Vastgoed gezocht' spreekt Jan van Oosten over het versnellen van procedures voor grote bouwprojecten, het verkrijgen van vergunningen, vertragende bezwaarprocedures en de rol van de Raad van State.

Jan
van Oosten

14.11.2025

D De Omnibus I: wat betekent de stemming in het Europees Parlement over de CSRD en CSDDD voor Nederlandse ondernemingen?

In de Europese Unie wordt opnieuw gesleuteld aan duurzaamheidsregels voor ondernemingen. In deze aflevering van Stibbe Legal Insights bespreken Loes van Dijk en Rogier Raas met presentator Koos Tervooren de stemming in het Europees Parlement over de Omnibus I – het vereenvoudigingspakket dat de CSRD en de CSDDD moet aanpassen. Wat is er precies besloten, waarom is het zo politiek geworden en wat betekent dit voor ondernemingen in Nederland?

Loes
van Dijk

Rogier
Raas

04.12.2025

J Jan van Oosten over formatieplannen bezwaar- en beroepsprocedures: 'Weet wat je weggooit'

Jan van Oosten was te gast bij BNR Nieuwsradio om te spreken over de plannen van D66 en CDA om te schrappen in bezwaarprocedures tegen bouwprojecten. In het gepresenteerde formatiedocument staat dat de partijen een einde willen maken aan het eindeloos indienen van bezwaren. Maar dat is nog niet zo eenvoudig.

Jan
van Oosten

P PFAS-regulering onder druk: wat betekenen nieuwe rechtszaken voor bedrijven en overheden?

PFAS blijven de gemoederen bezighouden. Terwijl het RIVM nieuwe risico's onderzoekt en bestuursorganen zoeken naar handhaafbare normen, groeit het aantal juridische procedures rondom deze omstreden stofgroep.

Valérie
van 't Lam

Wouter
den Hollander

Praktijkgroep Bestuursrecht

Jan Reinier van Angeren
Partner

Algemeen bestuursrecht & ruimtelijk ordeningsrecht

janreinier.vanangeren@stibbe.com

Tom Barkhuysen
Partner

Algemeen bestuursrecht, economisch bestuursrecht en toezicht en handhaving, hoogleraar Bestuursrecht

tom.barkhuysen@stibbe.com

Anna Collignon
Partner

Omgevingsrecht en handhaving, met name milieu- en natuurbeschermingsrecht

anna.collignon@stibbe.com

Tijn Kortmann
Of counsel

Algemeen bestuursrecht, overheidsprivaatrecht en hoogleraar Overheidsaansprakelijkheidsrecht

tijn.kortmann@stibbe.com

Valérie van 't Lam
Partner

Omgevingsrecht en handhaving, met name milieu- en natuurbeschermingsrecht, bijzonder hoogleraar Milieurecht

valerie.vantlam@stibbe.com

Jan van Oosten
Partner

Ruimtelijk omgevingsrecht en energietransitie

jan.vanoosten@stibbe.com

Rut Molenaar-Wingens
Counsel

Algemeen bestuursrecht, omgevingsrecht, publiek-private samenwerking en mobiliteit

rut.molenaar-wingens@stibbe.com

Roos Bruijnsteen
Senior Associate

Algemeen bestuursrecht, omgevingsrecht, met name milieurecht

roos.bruijnsteen@stibbe.com

Frédérique ten Hove
Senior Associate

Algemeen bestuursrecht en economisch bestuursrecht

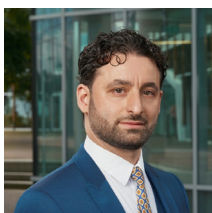
frederique.tenhove@stibbe.com

Sofja Goldstein
Senior Associate

Algemeen bestuursrecht en civiel recht, overheidsaansprakelijkheid, internationaal publiekrecht en mensenrechten

sofja.goldstein@stibbe.com

Ali al Khatib
Senior Associate

Economisch bestuursrecht, Europees recht, staatssteunrecht en overheidsaansprakelijkheidsrecht

ali.alkhatib@stibbe.com

Pauline van Lingen
Senior Associate

Omgevingsrecht en ruimtelijke ordening

pauline.vanlingen@stibbe.com

Jane van der Loo
Senior Associate

Omgevingsrecht, met name milieurecht, natuurbeschermingsrecht en handhaving

jane.vanderloo@stibbe.com

Francisca Ribeiro Bártolo
Senior Associate

Algemeen bestuursrecht, omgevingsrecht, toezicht en handhaving

francisca.ribeirobartolo@stibbe.com

Bram Schmidt
Senior Associate

Omgevingsrecht, met name milieurecht, handhaving & subsidierecht

bram.schmidt@stibbe.com

Anne-Marie Span
Senior Associate

Algemeen bestuurs(proces)recht, omgevingsrecht, met name ruimtelijk bestuursrecht, Kernenergie

anne-marie.span@stibbe.com

Jake Tingen
Senior Associate

Constitutioneel recht, natuurbeschermingsrecht, milieurecht, algemeen bestuursrecht

jake.tingen@stibbe.com

Neeltje Walgemoed
Senior Associate

Omgevingsrecht, met name milieurecht, klimaat en energietransitie en subsidies

neeltje.walgemoed@stibbe.com

Ramses Walon
Senior Associate

Algemeen bestuursrecht en Europees recht, waaronder staatssteunrecht en onderwijsrecht

ramses.walon@stibbe.com

Laurens Westendorp
Senior Associate

Economisch bestuursrecht, openbaar vervoer, telecommunicatie, Elektriciteitswet

laurens.westendorp@stibbe.com

Jelmer Ypinga
Senior Associate

Omgevingsrecht, met name milieu- en natuurbeschermingsrecht en het Verdrag van Aarhus

jelmer.ypinga@stibbe.com

Annemieke Zwanenburg
Senior Associate

Algemeen bestuursrecht en Europees recht, publiekrechtelijke vraagstukken en governance in (semi)publieke sectoren en bedrijfsleven, toezicht en handhaving.

annemieke.zwanenburg@stibbe.com

Associates

**Diederik
de Groot**

**Janita
Hofman**

**Meike
Pakkert**

**Fiona
Stewart**

**Lili
Szuhai**

**Stella
van Venrooij**

**Elisabeth
Beijnen**

**Neeltje
van Druten**

**Harmke
van der Gaag**

**Dafne
van der Kraan**

**Thijs
van Paridon**

**Georgina
van Reeken**

**Menno
Scheurwater**

**Tom
Tepaske**

**Klaas
Westdijk**

**Willemijn
de Widt**

Professional Support Lawyers

**Jeroen
Heymans**

**Tess
Linders**